

Ils spitals sut la marella
Per pudair sa decider nua ir en spital ston ins conuscher las qualitäts dal singul spital.

2

Nagina depopolaziun pli marcanta
Il dumber da la populaziun en las vischnancas en Surses è sa midada mo marginalmain.

12

südostschweiz

LA QUOTIDIANA

Redacziun: Via Sommerau 32, 7007 Cuira, tel. 081 255 57 10, redacziun@laquotidiana.ch

Il suveran da Mustér elegia ses gremis politics

■ (anr/hh) Dumengia proxima elegia Mustér la suprastanza communal, il cussegl da vischnaunca, la cumissiun da gestiun ed il cussegl da scola. Sco president communal e successur da Francest Cajacob stat Robert Cajacob a disposiziun. Si'elecziun sco era quella dils quater candidats pils posts da gerau para d'esser ton sco segira. Pli u meins negina tema ston era las candidatas ed ils candidats pil cussegl da vischnaunca, la

cumissiun da gestiun ed il cussegl da scola haver. Per ils sez en tuts treis gremis dat ei negina concurrenza uffiziala. La tscherca da persunas ch'èin prontas da surprendre in ni l'auter uffeci – oravontut il cussegl da vischnaunca – ei era stada uonn plitost stentusa. Per ella fasa finala dalla nominaziun eis ei reussiu d'anflar in diember sufficient da candidatas e candidats.

> PAGINA 5

Nign affront vers Segantini

■ (anr/gns) S'occupos cuil tema Giovanni Segantini èn er igls scolars e las scolaras dalle classes superiouras Alvra e Surses. Per s'occupar pi profund ed er pi creativ cun Giovanni Segantini dovrigl er persungas tgi canoschan el e tgi on ena relaziun pi ferma cun igl art an general. Chegl èn Sabina Studer ed Alexia

Giger tgi èn professionalmainitg mintga de fatschantadas cuil art e cun la cultura. Detg e fatg, gio ins è ia vedlonder e surdo igl pensum agls mats ed allas mattas cun la fegnameira da metter las ovras da Giovanni Segantini aint igl taip contemporan.

> PAGINA 11

Igls scolars e las scolaras dalle classes superiouras Alvra e Surses s'occupos cuil tema Giovanni Segantini.

FOTO Y. BÜRKLJ

Val Müstair: Chi succeda ad Arno Lamprecht?

■ (anr/fa) Davo ot ons sco president dal cumün da Val Müstair as retira Arno Lamprecht. In dumengia vain elet seis successur o sia successura. Las votantas e'ls votants da la Val Müstair han tant per las elecziuns dal presidi da lur cumün da Val Müstair sco eir per quella da la suprastanza cumünala la tscherca: Pel presidi candideschon trais persunas, per dvantar commembers da la

suprastanza dafatta desch persunas. Lelecziun da la suprastanza cumünala es als 30 october, chi chi surpiglia il presidi vain decis fingià in dumengia. I candideschon la vicepresidente cumünala Gabriella Binkert Becchetti, il grondcusglier Rico Lamprecht e l'antierur mastral da la Val Müstair Josef Hohenegger.

> PAGINA 9

Il scarun turna en il Grischun

En il Mesauc s'installescha ina tratga da scaruns

DAD ANDREAS CADONAU / ANR

■ La mar sa svida plaunet e la tratga da peschs daventa adina pli attractiva. A Lostalto è actualmain la pli gronda tratga da scaruns en construcziun. Il scarun turna en il Grischun, ma na dal Rain siador. A Lostalto en il Mesauc è la Swiss Alpin Fish SA vidlonder dad ereger ina tratga da peschs. Ella duai daventar ina da las pli grondas en Svizra e la suletta che producescha scarun. Ina sort pesch che vegn enfin uss cumplainmain importada en Svizra. Per gronda part da tratgas fabricadas en la mar. La tratga da peschs daventa ordvart attractiva pervia dal consum creschent da pesch e visavi a la pesca excessiva en la mar che lai sminuir las resursas natiralas. La Swiss Alpin Fish SA garegia ina produczion durabla da ses scarun. E gist quella durabladad tschenta l'organisaziun fair-fish che sa fatschenta cun la tratga da peschs en dumonda. Per ella èn diversas dumondas perturgant il nutriment dals peschs e la derivanza na scleridas uschia che la tratga da peschs na possia betg mitigiar la pesca excessiva sin la

En curt temp sa nodan en quella bagnola a Lostalto tschients da scaruns.

FOTO SRF

mar. Esperienza cun la tratga da peschs ha Curdin Capeder. El ha realisà avant otg onns ina tratga en Lumnezia a Silgin. El ha discuri

dad interessantas perspectives economicas e tuttina dad ina sfida quai che perturga la tratga. Enfin uss manchia dabia savida davart la tra-

tga da peschs en Svizra e principalmain ina scolaziun.

> PAGINA 3

Sagogn – center svizzer

La 12avla Biennala svizra dil teater d'amatur ha liug ella Foppa

■ (anr/abc) Ils 15 e 16 d'october ha liug a Sagogn ina scuntrada nazionala unica. Il teater popular svizzer s'entaupa alla Biennala. Nov teaters – quater lungats – ina fiasta: A quei motto ei la 12avla Biennala svizra dil teater d'amatur dedicada. El turnus da dus onns s'entaupan ils teatrist

populars en ina dallas regiuns linguisticas dalla Svizra. L'Uniuon grischuna dil teater popular ha encuret uniuns ch'èin prontas da hospitar la Biennala. Suenten il Grischun central e l'Engiadina ei la Surselva stada dumandada. E l'Uniuon da teater Sagogn ha buca dau in canaster all'uniuon tetgala.

Avon varga in onn han las preparativas entschiet per la gronda scuntrada nazionala. Quei ha la presidenta dil comite d'organisaziun e presidenta dal uniuon locala declarau a caschun d'ina sentupa cullas medias.

> PAGINA 7

Lukas Huttmacher es il perit per refar mürs sechs.

FOTO A. RILLI

Refacziun d'ün mür sech immez cumün

■ (anr/afi) Partecipants d'ün'eivna da vacanzas activas refan dürant quist'eivna ün mür sech in vicinanza da la Baselgia Gronda a Zernez. Daspö divers ons s'ingaschan Angelika Abderhalden da la Fundaziun Pro Terra Engiadina e Lukas Huttmacher, manader da fabrica pro la Fundaziun Svizra per l'ingaschamaint a favur da l'ambaint, per il mantegnimaint da mürs sechs. Per Huttmacher esa important da muosar a persunas interessadas quista veglia tecnica da fabricar mürs sainza molta. El muossa pass per pass co cha uschè ün mür po gnir realisà. Important esa da scoliar pro'ls partecipants il pensar in trais dimensiuons e da tils dar il sentimaint pels mürs sechs.

> PAGINA 9

Sagogn beneventa ils 15 e 16 d'october il teater popular svizzer.

FOTO A. BEELI

40038
9771424*749004

Servetsch d'abunents e da distribuziun: tel. 0844 226 226
mail: abo@sonmedia.ch

Il Grischun daventa center dalla tratga da scaruns

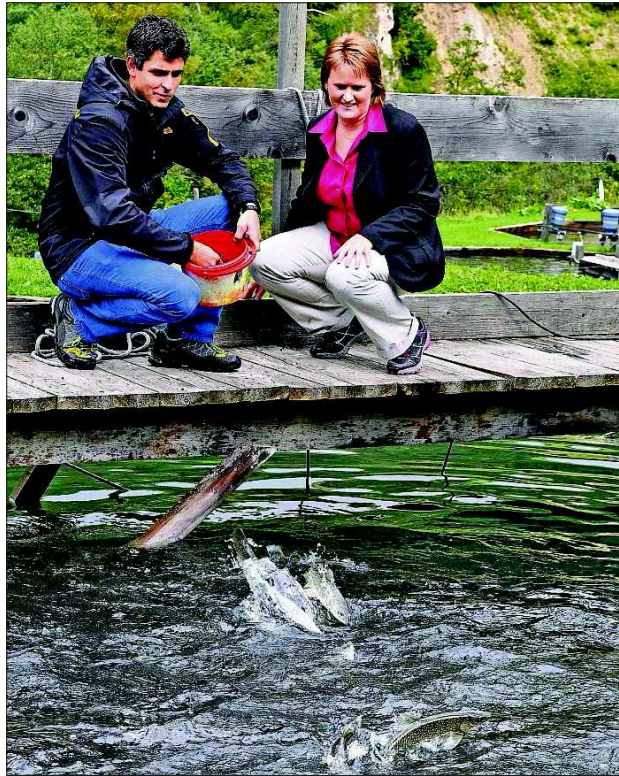
A Lostallo ei la pli gronda tratga da scaruns en construcziun

■ (anr/ac) El Mesauc vegn la pli gronda tratga da pèschs dalla Svizra construida actualmeim. El niev indrez vul la Swiss Alpin Fish SA producir 600 tonnas scarun per onn. Il niev indrez a Lostallo ei denton sulet in da plirs projects en Svizra iniziati per producir pèschs. Curdin Capeder ha realisau siu project gia avon oty onns en Lumnezia ed el tschontscha aunc adina dad ina sfida. Paregljar selai il project dalla tratga da scaruns a Lostallo cun la tratga da salmelins da Curdin Capeder en Lumnezia davart dalla grondezia en scadin cass buc. La tratga da pèschs dalla Swiss Alpin Fish SA a Lostallo vul producir 600 tonnas scaruns per onn. Ella ei aschia buca sulet la pli gronda tratga da pèschs en Svizra, mobein la suletta che tegn il scarun. In pèsch che vegn entochen uss importaus cumpleinamein en Svizra. Enteifer ils oty onns che Capeder sefatschenta cun la tratga da salmelins en siu indrez a Silgin ha el rimnau dabia experienza. E tutina tschontscha el dad ina sfida en connex cun la tratga da pèschs. «Sche ti has in problem sas ti buca semplemeim telefonar al veterinari.» Ei ha num tscherchar atgnas soluziuns per dar damogn alla situaziun. La tratga da pèschs en Svizra stat all'entschatta ed ei maunca aunc dabia savida e persunas che possedan ina certa experienza cun la tratga da pèschs. Capeder ha menziunau la munconza dad ina scolaziun en Svizra ed ha fatg attent alla pusseviltad dad acquistar il diplom da «Fischwirt» ch'existi actualmeim sulet ell'Austria ni ella Tiaratudestga. En quei grau ei Capeder spangiaus co ei vegni a reussir alla Swiss Alpine Fish SA da recrutar il personal necessari per manichar la tratga da scaruns.

tuadas ella mar. Per pli durabel valetscha Fridolin Tschudi, expert per tecnologia ecologica e d'aquacultura alla Scuola aulta da Turig (ZHAW), la tratga da scaruns prevedida a Lostallo visavi allas tratgas ella mar. El enconuscha il project da Lostallo ed accumpogna el, sco el ei s'exprimius visavi alla emissiun «Kasensentuz» dad SRF. Empremmas experienzadas cun tratgas da pèschs ha la ZHAW recaltgau ils onns '90 el cantun Grischun numnadamein a Vargistagn. El contuorn dil Center ha Capricions ha la scola aulta giu realisau ina pintga tratga da pèschs che sebas sin il principi dalla aquacultura. L'aua dil lag dil pèsch vegneva filtrada leu entras ina cultura da legums e flesseggiava puspei anavos el lag. L'idea da realisar in indrez da tratga pli grond en Val Schons ei denton buca vegniun realisau. Naufragi ha era fatg dacuort in project da tratga da pèschs a Surava. Leu ei l'emprema ga la Swiss Alpine Fish s'annunziada cun in project successur da Surava planisau en Val Alvra. Persuenter ha l'interpresa da fretgs e legums, la Ecco Jäger SA, realisau a Bogn Ragaz in indrez da tratga da pertga nua ch'ina plantaziun da jarva gida a schubergiar e filtrar l'aua dalla tratga da pèschs.

Igl interess ei avonmaun

Igl interess per lantschar la tratga da pèschs ei avonmaun e biaras tratgas pli pintgas ein gia realisadas. Da quei interess ha era Capeder fatg stem ed el ha purschiu continuadamein investa en siu menaschi. Tenor sias expliazions ei igl interess per ils pèschs ord tratga indigena avonmaun e la fiera porscha interessantas perspetivas economicas. Quei che re- tegn eventualas investiziuns en ina tratga da pèschs ein denton las sfidas amministrativas. Ina midada dalla zona ei necessaria per realisar in indrez sper diversas ulteriuras pretensiuns legalas che ston

Curdin Capeder porscha regularmeim investa en sia tratga da pèschs a Silgin a visitadoras e visitaders.

FOTO J. F. PLAJAROLA

Alla tscherca dalla durabiltad
La pli gronda part dil scarun importaus en Svizra deriva da tratgas da pèschs si-

vegnir ademplitas. Pretensiuns che mintga cantun applichescha empau auter. Mo era puncto la durabiltad ei Capeder empau sceptics. La pli gronda part

dils pèschs da tratga maglia restonzas da pèschs. Restonzas che derivan per gronda part dalla pestga ella mar. En quei grau po la tratga da pèschs, silmeins entochen

ussa, buca mitigar la problematica che las mars vegnan sblundergiadas senza remischun ed en quei senn ei la tratga strusch ecologica.

Nova soluziun per la stizun?

Medel tscherca alternativas per la stizun dil vitg a Curaglia

DA HANS HUONDER / ANR

■ La vischnaunca da Medel ha interrogau la populaziun ed ils possessurs da secundas habitaziuns dalla Val concernent igl avvenir dalla stizun dil vitg. Doris e Fredy Caminada da Mustér ein numnadamein buca prompts da menar vinavon quella. Sco quei che la gruppa da lavur incaricada dalla suprazionza communal cun quella fatschenta informescha ussa han rodund 150 persunas rispundiu il questionari repartiu igl uost. 90 perschies da quels che han rispundiu giavischan vinavon ina stizun el vitg. Tenor la gruppa da lavur pigl avvenir dalla stizun eis ei pia necessari da

scclarir ussa las pusseviltadas da menar vinavon quella. «Sin fundament dil resun sto ei dar ina soluziun per saver mantener la stizun», scriva la gruppa da lavur consistenta da Giuseppe Flepp, Valentin Pally e Tabca Baumgartner.

Caussa dalla vischnaunca?

Sco quei che Fredy Caminada ha detg sin damonda dall'Agentura da novitads rumantscha ei la decisiun da serrar la stizun a Curaglia prida. Dapi treis onns meinan el e sia consorta Doris quella cun products da Maxi, ina cadeina da Spar. «La sviulta ei insufficienta. Cheutras eis ei buca pusseivel da cuntinuar cun la stizun», di Caminada. Els hagien commu-

nicau quei alla vischnaunca. Schegie ch'els hagien contract entochen la fin da settember 2018 intendien els da serrar la stizun el decours dil 2017: «Nus vegnin segiramein aunc a tschintschar cun la suprazionza communal davart quei pass.» Sco quei che la gruppa da lavur scriva ella circulara a vischinas e vischins tscherca la vischnaunca uss ina persuna qualificada ch'ei pronta da menar vinavon la stizun. «Nus tscherchein ina persuna engaschada ed interessada che ha experientscha sil secur dil commerci en detagl e plaschar da svilupper e menar ina nova stizun dil vitg. La fuorma da collaboraziun denter in'eventuala associaziun e la direzziun dalla stizun ei caussa da discussiun», scriva la gruppa da lavur.

In'associaziun?

Differentas opziuns ein gia vegnidas scclaridas, denter auter il retuorn dil Denner el vitg. Tenor la gruppa da lavur vegn ina tala buc en damonda sin fundament dalla sviulta. «Ils scclariments muossan: Sche nus lein haver vinavon ina stizun el vitg stuein nus prender quei fatg sez enta maun. Tgi che vegni la finala a furnir la stizun ei aunc aviert», communichescha la gruppa da lavur. Ina pusseviltad fussi da fundar in'associaziun sco menadra. Tenor la gruppa eis ei buca caussa dalla vischnaunca da menar ina stizun. «Ella sa denton scaffir bunas premissas da rama, per exempel contribuziuns da fundaziun ni favorevels tscheins d'affittaziun», scriva la gruppa da lavur.

La stizun a Curaglia. Il mument porscha ella aunc products da Maxi. FOTO H. HUONDER

Claustra da Mustér: Palancà resta fin primavaira

■ (rrt) Perquai che las liadiras da la fatschada sid da la claustra da Mustér èn en in mender stan che quintà na pon las lavurs betg vegnir terminadas il november sco planisà. Per part saja simpelmain vegn fatg novas liadiras sin la colur, declera il stuccatur Thomas Krüger. Uschia na fetschia quai betg smirvegljar che la liadira vegnia giuador. La nova liadira vegn fatga sco avant tschientaners. Cun sablun, chaltschina e pail da portgs selvadis. Il pail procura per ina sort rait en la liadira e tegn ensemble questa. Il pail procura dentant era che la liadira sa lia bain cun la crappa suten. Er ils restauraturs dals purtrets murali han sfidas. Tar els man-

can per part entiras parts dals purtrets. Uschia sto il purtrett en il culmar tranter las duas turs per part vegnir reconstrui sin fundament d'ina fotografia ch'è vegnida fatga ils onns 50 sunter l'ultima restauraziun da la claustra. Ma tar ils maletgs n'han ins betg gi surpraisas. Sin ils custs ha il surpli da lavur vil las liadiras betg influenza, tenor la pledadra da medias Nina Hug. Per tals cas saja vegni calculà en ils custs da restauraziun a 15 milliuns reservas. Ils daners per la renovaziun n'èn dentant anc betg rimnads. I mancan anc var quatter milliuns. Las lavurs da renovaziun da la baselgia da la claustra da Mustér externas ed internas duain esser a fin il 2019.

reclama

Komitee «AHV-Initiative NEIN», Postfach 381, 7001 Chur

Pauschale Rentenerhöhungen kosten Milliarden

Ernst «Aschi» Wyrsch, Präsident hotelleriesuisse Graubünden Davos
Heinz Dudli, Präsident Handelskammer/Arbeitgeberverband GR, Zizers
Urs Schädler, Präsident Bündner Gewerbeverband Chur
Franz Sepp Caluori, Präsident Gastro Graubünden Grossrat CVP Chur

25. September
www.ahv-initiative-nein.ch

Teure AHV-Initiative NEIN